

8/49

b

415 (6)

foods eaten by Moila's
Dijo. people

K34/49
M.M. Sehlodimela

1/4

1 0-1b Merepa e epiwa fase xomme xo jewa medu ya yona xe e apeilwe, le xo besywa e a besywa.

Mabele-thoro a setlwa yaba bopi xomme bya apeywa xo dira boxobe, a beswa xe e le lehlabula, le xo apeywa.

Lekxaxa le lona lea silwa yaba bopi bya xo apea boxobe, xa le beswe.

Dinyoba di jewa manoko a tsona, xo di ja o thoma wa ebola mameku a tsona.

Dithaka-marotse-maraka xa a beswi a dio kxabelelwa a le byalo ka pitseng xwa nthsiwa mami, xomme xe a bukwele a jewa.

Ditloo-make, tsona di epiwa fase, xomme tsa tebiwa xore di lewe. E, dia beswa le xo apeywa. Ke setswako se botse xe re apeile dithlaku. Le ditloo-Tswetla le tsona di a apexiwa fela xa di beswi.

Mphoxo o jewa dihloswana tsa ona xomme dia silwa ba dira komelo ka wona. Aowa, xa o diri boxobe, xe e se mapoto fela.

Tsa xo ja tsa xo thabisa ke boxobe le dithlaku ke tsona tse di jewaxo ngwaxa ka moka, ke tsona tse di jewaxo xantsi. Tsa bootse ke mafela, ditloxo-make, thopi marotse le maraka tsona di lewa lehlabula fela le (dinyoba).

2 Aowa, mohla re apeile matsaka a byalo ka dithopi le dithlaku banna ba tswanetse xo khumana boxobenyana. E, xe xo dirilwe mapoto ke a banna fela, rena basadi xa rea bone. E, bana le rena re ja tsa rena.

Dimela tse di lewaxo ka ngwaxa o mongwe le o mongwe tsa naxeng ke:

Mathsidi a jewaxo diengwa.

Mabilo a jewaxo diengwa.

Dithokolo tse di jewaxo diengwa

Dinwebe " " " "

Dinthlo " " " "

Mahoyo a a jewaxo diengwa

Marula " " " "

Ditsere tse di jewaxo diengwa

Diniane " " " "

Dinonthsa " " " "

Dipupudu " " " "

Dikukunu " " " "

Dibukwa-o-sepela tse di jewaxo diengwa

Thepe-thepe e jewaxo letlaka le (matsuba) maloba.

Moopyane o lewa mudi.

Mosiba o lewa mudi.

Dithlakaume di lewa dikengwa

(Dipa-bolawe) di lewa dikengwa
Dikhukhurwane

Diphoroku di lewa dikengwa

Diomo di lewa dikengwa

Dithsela-kxwale di lewa dikengwa

3 Matlorofela ona a byalwa ke a byalwa ke batho le ona a lewa dikengwa.

Maruputlane le wona a lewa dikengwa.

Tse di lewaxo ka tlala ke marula (Mokxope) ditloro, mahoyo le dinwebe, ka moka xa di apexiwe se tswantsexo xore se songwe xo kxosi xe se lewa ke marula, le ditloro. Aowa, basadi xa ba tsebe xo feta banna, banna ke bona badi tsebaxo xo phala basadi.

Mafsi a lewa xe e le makxahla xe a le bodila, aowa, xa a thselwe ka pitseng e tee a lebesa le a lebopa a phophisetswa

ka ntlong ka di thafelwaneng xo nthsa makhura le hlowa. Aowa, mafsi xa a nwewe b tsatsi ka moka, a lewa xe xo sebewa boxobe ka ona, a lewa ke bana xe e sa le ba banyenyane. Banna xaxolo ke bona ba nwaxo mafsi xo feta basadi. E, basadi ba bangwe xa ba je mafsi a kxomo aowa, le banna xa ba atise xo seba ka mafsi ba rata nama xo a phala. Mafsi a seba ka bana.

Nama yona e lewa ka mekete xoba xe kxomo e hwile ke xona nama e lewa banna bona ba atisa xo e ja ka xe ba tsona. Nama e a apeiwa le xo beswa.

4 Maina a ditso tsa nama ke:-

Seretse, ngate, seswile, dibera ka moka dirope, matsoxo, dingatha, hlxo, dithapa, nama ya mpa.

Dibga re hlakantsitse matswafo dibete, mala, etc. E, ditso tsa nama di fiwa ka xo ya ka boxolo. Xe o e no le moxolo, xomme wa hlaba kxomo o swanetse xo mo fa serope. Xe o e no le kxaetsadi e le yo moxolo o fiwa molala wa kxomo.

Dikonko tse di lewaxo ke ditsie, dia apexiwa xomme tsa anexwa xore di ome, xe di lewa di a xadikwa di bose di xolwa ka seatla.

Dintlwa di rafiwa diolong le tsona dia apexiwa, tsa anexwa xe di omile tsa xadikwa di bose kudu.

Makeke, a fepiwa diolong le ona a fepiwa ka motkila a xadikwa yaba sesebo.

Dithonono tsona di fepiwa meletyaneng xomme tsa xadikwa, xa di bose.

Dintlwa-makhura, tsona di topiwa diolong xa se ka bose ke kotsi, dia xadikwa yaba sesebo.

Dinemeneme letsona di topiwa diolong dia xadikwa le tsona xo rekiswa dintlwa le ditsie.

5 Xo lewa xabedi ka letsatsi, mantsiboa le moxare. Mosadi o ja le bana ba banyenyane, kudu banenyana. Basimanyana ba ja sethaka kxakala. Monna o ja sesola sa xaxwe a e tee xe e le motseng o moxolo telo e tliwa kxorong xomme a ja le banna ba bangwe. Moabi o abela ba lapa ka xare xa telo, o aba ka lexo. E, motho o ingwathela ka nosi. Se sebe ke xore wa ja o apa, o koko-tletse fase, xoba wa ja o ema ka maoto, e, xe xo lewa xo hlapiwa diatla le sefahlexo xe xo llwe xape xo iphomolwa diatla, ditelo tsa iswa ka ntlong ke meka xo a emelelwa.